

ОСОБЛИВОСТІ МОВНИХ ІННОВАЦІЙ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 РОКУ: СТАТУС, ФУНКЦІЇ

Бортун К.О.,

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри інформаційної,
бібліотечної, архівної справи та соціально-політичних і
гуманітарних дисциплін, Приватного вищого навчального закладу
«Європейський університет»*

Пічугіна Є.С.,

*студентка 1-го курсу, ОС «Бакалавр», групи № 411/1,
юридичного факультету, Приватного вищого навчального закладу
«Європейський університет»*

Мова, яка специфічно відтворює навколишній світ, постійно зазнає внутрішніх структурних змін. Соціальні чинники, історичні події та діяльність окремих особистостей стимулюють і спрямовують – безпосередньо чи опосередковано – вектори мовного розвитку. Адже саме лінгвістичний пласт мови є важливим фіксатором і поштовхом до створення вербальних реакцій і їхнього відображення у спілкуванні сучасних українців. Період соціально-політичних трансформацій зазвичай стає часом прискорення лінгвальної динаміки.

Безперервний розвиток суспільства, сприяють появі інноваційних слів та значень, що відображають нові факти життя соціуму. Зокрема лексичні інновації перебувають у полі особливої уваги мовознавців (Т. Бевз, Л. Лисиченко, С. Лук'яненко, Д. Мазурик, Л. Мартинова, О. Муровцева, І. Самойлова, О. Стишов, О. Тараненко, Л. Філюк тощо).

Маємо наголосити, що українці мають схильність до мовної творчості, яскравим прикладом якої постають інноваційні лексеми, що фіксують реакцію чи є певним лінгвокреативом у соціальних мережах, месенджерах, медіа тощо, як захисний бар'єр на повномасштабне воєнне вторгнення російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року. Саме тому фіксуємо у мовців прагнення вербалізувати свій емоційно-психологічний стан в екстремальній ситуації і протистояти інформаційній війні.

Цілком підтримуємо думку О. Стишова, що сьогодні серед мовних явищ і процесів, спричинених новими формами суспільних відносин, найпоширеніші такі: запозичення, словотворчі неологізми, явища деархаїзації та їх освоєння, стилістична транспозиція; семантичні зміни в лексичних групах. Однак чи не найважливіше місце належить неологізації. Наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття в більшості мов засвідчено «неологічний бум» [3, с. 30]. І це явище триває майже щоденно, що характеризує появу нових лексем та інноваційних утворень, які репрезентують нові реалії буття мешканців України.

Цікавою є теза Є. Карпіловської про те, що для прогнозування ступеня ймовірності стабілізації новозапозичення в мові пропонує досліджувати

функціональний потенціал інновації – сумарний показник парадигматичних (ієрархічних, гіперо-гіпонімічних), епідигматичних (дериваційних та асоціативних) і синтагматичних (комбінаторних) відношень інновації в системі мови й у тексті, її номінаційної та комунікативної активності [1, с. 93].

Вивчаючи вплив інноваційного потенціалу лексики на мовну особистість, варто розглянути саме поняття, позначення та особливості дефініції неології. Цей термін має такі потрактування: *новотвір, неоввір, новація, інновація, нова номінація, неонімінація, нове найменування, нововведення, неологізм, неонім, неоверб, неонейм* тощо. Найпоширенішим є термін «неологізм» (від грец. *νέος* – «новий» і *λόγος* – «слово»), який тлумачать як «слово, а також його окреме значення, вислів, які з'явилися в мові на даному етапі її розвитку (загальномовні неологізми) або були вжиті тільки в певному акті мовлення, тексті чи мові конкретного автора (стилістичні, або індивідуально-авторські, неологізми; пор. *оказіоналізм*)» [4, с. 408].

Водночас маємо наголосити, що із часом цей термін розширив своє значення, він уже не може задовольняти основної вимоги, яку висувають до спеціального найменування, – однозначність. У періоди соціальних перетворень, воєнних подій коли «неологізми на годину» – слово або вираз – з'являються разом із явищем, функціонують у мовленні впродовж короткого терміну, а згодом зникають, не потрапивши до словників [4, с. 408].

До того ж поняття «*інновація*», «*новотвір*», «*нововведення*» тлумачать як абсолютні синоніми. Терміни «*неологізм*» і «*новотвір*» мають низку відмінних ознак: новотвори виникають у мові як першочергові та єдині назви нових понять, а неологізми з'являються як синоніми, що містять додаткову інформацію [2, с. 72].

Отже, активна поява значної кількості іншомовних лексем є фіксацією та реакцією сучасних українців на воєнне вторгнення російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року. Саме тому *перспективним* вважаємо аналіз і паспортизацію таких інновацій, їх оцінний потенціал, конотативне оздоблення, які є виявом номінації подій, явищ, персоналій, пов'язаних із воєнними подіями.

Список використаних джерел:

1. Карпіловська Є. А. Функціональний потенціал конкурентних моделей словотворення: параметри стабільності похідних. Функціональні аспекти словотворення: Матеріали 9-ої Міжнародної наукової конференції Комісії зі слов'янського словотворення при Міжнародному комітеті славистів. 2006. С. 92–101.
2. Косович О. До питання про суть неологізму в сучасній лінгвістиці. Записки з романо-германської філології. 2012. Вип. 2. С. 71–79. С. 72.
3. Стишов О. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. *Лексикологія. Лексикографія. Біла Церква: Авторитет, 2019. 198 с. С. 30.*
4. Тараненко О. Неологізм. Українська мова: енциклопедія. Київ: Укр. енциклопедія ім. М. Бажана, 2004. 820 с. С. 408.